

AGENCIJA ZA OSIGURANJE REPUBLIKE SRPSKE

**SMJERNICA ZA IZRADU
PROGRAMA ZA UPRAVLJANJE KAPITALOM SA POLITIKAMA
VEZANIM ZA KVANTITET I KVALITET KAPITALA
DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE**

I OPŠTI DIO

1. Nadležnosti

Agencija za osiguranje Republike Srpske u skladu sa članom 7. stav 2. alineja 9. ima ovlašćenja da daje smjernice potrebne za primjenu zakona i za ostala pitanja od značaja za tržište osiguranja kako bi društva za osiguranje poslovala u skladu sa regulatornim ciljevima.

2. Svrha i cilj

Smjernica za izradu programa za upravljanje kapitalom sa politikama vezanim za kvantitet i kvalitet kapitala društava za osiguranje je namijenjena društvima za osiguranje u Republici Srpskoj.

Ova smjernica bi se trebala primjenjivati po načelu proporcionalnosti tj. primjena bi trebala biti srazmjerna veličini društva za osiguranje, vrsti osiguranja za koje je društvo dobilo dozvolu za rad, obimu i složenosti aktivnosti, te preuzetim rizicima. Što je veći sistemski značaj, obim i složenost poslovnih aktivnosti nekog društva, postupka upravljanja i planiranja kapitala mora da bude složeniji.

Ovom smjernicom se daju uputstva o minimalnom sadržaju Programa za upravljanje i kapitalom sa politikama vezanim za kvantitet i kvalitet kapitala društva za osiguranje.

Organi upravljanja i nadzora u društvu odgovorni su za uspostavljanje i funkcionisanje adekvatnog sistema upravljanja rizicima i kapitalom.

Cilj izrade ovih Smjernica je da pomognu društvu da uredi interni način upravljanja kapitalom, kako bi kontinuirano ispunjavalo zahtjeve adekvatnosti kapitala.

3. Zakonska i podzakonska regulativa

Obaveza izrade Programa utvrđena je članom 2. stav 2. Pravilnika o načinu obračuna kapitala i adekvatnosti kapitala društava za osiguranje. Društvo je obavezno da u okviru politika i procedura za identifikovanje, mjerenje i praćenje rizika donese i program za upravljanje kapitalom sa politikama vezanim za kvantitet i kvalitet kapitala.

Zakonska i podzakonska regulativa na osnovu koje društvo donosi Program za upravljanje kapitalom je:

1. Zakon o društvima za osiguranje („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 17/05, 1/06, 64/06 i 74/10) i
2. Pravilnik o načinu obračuna kapitala i adekvatnosti kapitala društava za osiguranje („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 103/12).

4. Skraćenice

Skraćenice koje se koriste u ovoj smjernici imaju sljedeća značenja:

Agencija: Agencija za osiguranje Republike Srpske,

Društvo: Društvo za osiguranje,

Smjernica: Smjernica za izradu programa za upravljanje kapitalom sa politikama vezanim za kvantitet i kvalitet kapitala društava za osiguranje,

Program za upravljanje kapitalom: Program za upravljanje i kapitalom sa politikama vezanim za kvantitet i kvalitet kapitala društava za osiguranje,

Zakon: Zakon o društvima za osiguranje („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 17/05, 1/06, 64/06 i 74/10),

Pravilnik: Pravilnik o načinu obračuna kapitala i adekvatnosti kapitala društava za osiguranje („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj, 103/12).

5. Definicije

Kapital predstavlja zbir stavki bazičnog i dodatnog kapitala koji se umanjuje za odbitne stavke propisane Zakonom i Pravilnikom.

Adekvatnost kapitala je zakonska obaveza društva za osiguranje da u svakom trenutku obezbijedi kapital koji je dovoljan u pogledu obima i vrste poslova osiguranja koje obavlja i s obzirom na rizike kojima je izloženo u obavljanju tih poslova.

II SADRŽAJ PROGRAMA ZA UPRAVLJANJE KAPITALOM

Program za upravljanje kapitalom minimalno treba da sadrži sljedeće:

- Uvodni dio,
- Opšte informacije o društvu,
- Strategija upravljanja kapitalom,
- Plan upravljanja kapitalom,
- Interna procjena adekvatnosti kapitala sa posebnim osvrtom na regulatorni okvir i strukturu kapitala.

Ostavlja se mogućnost Društvu da prilikom izrade Programa za upravljanje kapitalom proširi sadržaj.

III OBRAZLOŽENJE STAVKI IZ SADRŽAJA PROGRAMA ZA UPRAVLJANJE KAPITALOM

1. Uvodni dio

U ovom dijelu Programa za upravljanje kapitalom navode se:

- pravni osnov i ovlašćenja organa društva za donošenje Programa.

2. Opšte informacije o društvu

Ovaj dio Programa za upravljanje kapitalom sadrži podatke kao što su:

- poslovno ime, sjedište društva za osiguranje,
- vlasnička struktura,
- vrste osiguranja za koje društvo ima dozvolu,
- organizacija,
- organi upravljanja (članovi) i
- ostale opšte informacije.

3. Strategija upravljanja kapitalom

Da bi Društvo obavljalo svoju osnovnu funkciju mora stalno da prati i prikuplja informacije, jasno formuliše svoje ciljeve i na bazi njih formuliše svoju poslovnu strategiju.

Društvo je obavezno da uspostavi sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima, kojima je izloženo ili može da bude izloženo, po osnovu svih poslovnih aktivnosti, a koji je proporcionalan prirodi, obimu i složenosti poslovanja. Društvo treba kroz strategiju upravljanja rizicima da uredi jedinstveno i dosljedno upravljanje rizicima, usklađeno sa poslovnom strategijom i politikom društva. Sastavni dio strategije za upravljanje rizicima je strategija upravljanja kapitalom.

U tom smislu u ovom dijelu programa treba identifikovati kako i na koji način (interni akti, organi i funkcije Društva, definisane odgovornosti, izvještavanje, izbjegavanje sukoba interesa) se upravlja rizicima, a u okviru toga i kapitalom Društva. Proces upravljanja kapitalom treba biti podržan dobrom praksom korporativnog upravljanja, te uspostavljanjem odgovarajućih mehanizama interne kontrole. Proces upravljanja kapitalom treba da bude uspostavljen na trajnoj osnovi. Potrebno je utvrditi dugoročne ciljeve i osnovna načela upravljanja kapitalom.

Interni okvir strateškog pristupa upravljanju kapitalom čine:

- strategija upravljanja kapitalom,
- plan upravljanja kapitalom i
- interna procjena adekvatnosti kapitala.

Strategija za upravljanje kapitalom treba da definiše odnos društva prema kapitalu na način kojim se obezbjeđuje upravljanje kapitalom na kontinuiranoj i dugoročnoj osnovi, uzimajući u obzir makroekonomsko okruženje, kretanja na tržištu osiguranja i strateške poslovne ciljeve samog Društva. U tu svrhu Društvo treba da planira potrebe za kapitalom na način koji obezbjeđuje realizaciju strateških ciljeva sa jedne strane i pokriće svih očekivanih i neočekivanih gubitaka, a posebno pokrića obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, koje nisu pokrivena tehničkim rezervama izračunatih na bazi projektovanih različitih scenarija, sa druge strane. Takođe, korisno bi bilo da Društvo odredi i kontrolne nivoe koji djeluju kao indikatori za preduzimanje preventivnih aktivnosti, kako bi se spriječila nesolventnost Društva, te da identifikuje i alternativne izvore kapitala za nepredviđene okolnosti koje mogu ugroziti kapital. Pored toga, program reosiguranja, u minimiziranju negativnih efekata na ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala trebao bi da bude razmatran u okviru strategije i plana upravljanja kapitalom.

4. Plan upravljanja kapitalom

Plan upravljanja kapitalom treba da proizilazi iz strategije upravljanja kapitalom, a sadrži najmanje:

- procedure planiranja adekvatnog nivoa kapitala Društva,
- način uspostavljanja i održavanja adekvatnog nivoa kapitala koji je u skladu sa regulatornim zahtjevima i razvojnim planovima Društva (povećanje portfelja, rizici, apetit za rizikom, uvođenje novih proizvoda, ulazak na nova tržišta i sl.),
- plan za dostizanje i održavanje adekvatnosti kapitala u slučaju nastanka nepredviđenih događaja koji mogu da utiču na iznos kapitala Društva,
- dugoročna politika dividendi.

U procesu planiranja Društvo uzima u obzir sljedeće elemente:

- postojeće potrebe za kapitalom (interne i minimalno potrebne prema regulatornim zahtjevima),

- planirano srednjoročno korišćenje kapitala,
- optimalni nivo kapitala imajući u vidu poslovnu strategiju i rizike kojima je Društvo izloženo ili može biti izloženo,
- interne i eksterne izvore koji se mogu koristiti u slučaju potrebe povećanja kapitala (uključujući i pripadajuće troškove).

Planom kapitala određuje se kapacitet Društva za preuzimanje rizika. To je dokument koji opisuje potrebu za kapitalom Društva, planiranu strukturu kapitala i izvore kapitala.

5. Procjena adekvatnosti kapitala

Društvo je, u cilju primjene pravila upravljanja rizicima, odnosno utvrđivanja adekvatnosti kapitala, obavezno da obračunava iznos kapitala i iskazuje adekvatnost kapitala u skladu sa odredbama člana 53a. Zakona. Kapital Društva obračunava se kao zbir stavki bazičnog i dodatnog kapitala, umanjen za odbitne stavke.

Pravilnikom su propisana pravila obračunavanja kapitala i adekvatnosti kapitala, opis i sadržaj pojedinih stavki koje Društvo uzima pri obračunu kapitala, detaljnija obilježja podređenih dužničkih instrumenata koja se mogu uključiti u obračun kapitala, karakteristike i vrste nelikvidnih sredstava koja predstavljaju odbitnu stavku u obračunu kapitala, te rokovi i način izvještavanja Agencije. Društvo treba da planira, razradi i opiše ove elemente na odgovarajući način.

U ovom dijelu prikazuju se poslednji pokazatelji ispunjavanja zahtjeva adekvatnosti kapitala u skladu sa propisima.

Nakon toga, Društvo planira potrebe za kapitalom i vrši procjene adekvatnosti kapitala, zasnovane na strateškom i tržišnom opredjeljenju, a definisane strateškim okvirom o poslovanju Društva i aktima poslovne politike Društva. U skladu sa postavljenim strateškim ciljevima, Društvo će obezbjediti kapital koji će biti dovoljan u pogledu obima i vrste poslova osiguranja i rizika kojima je Društvo izloženo prilikom obavljanja tih poslova, uvođenja novih proizvoda, širenja poslovne mreže i sl.

Društvo treba da planira, odnosno obezbijedi određivanje i održavanje adekvatnog nivoa kapitala, koji je u skladu sa preuzetim i očekivanim rizicima. Planom kapitala i procjenom adekvatnosti kapitala Društvo konkretizuje i precizira usvojene strateške ciljeve i poslovne politike.

U cilju realnog sagledavanja potrebnog nivoa kapitala Društvo treba da vrši projekcije finansijske i kapitalne pozicije Društva u određenom vremenskom periodu (period 3 do 5 godina) na način koji će obuhvatiti sve tekuće i očekivane promjene u poslovnom profilu Društva i makroekonomskom okruženju Društva.

Društvo treba da obezbjedi takav nivo kapitala kako bi sa određenom sigurnosti moglo da realizuje svoje poslovne planove i strateške odluke. Da bi se ostvarili svi postavljeni strateški ciljevi Društva, neophodno je da kapital bude iznad donje granice koju je postavila regulativa. Kod izrade projekcije kapitala treba uzeti u obzir projektovanu marginu solventnosti zasnovanu na planu poslovanja Društva. Društvo treba da definiše ograničenja u pogledu poželjnog nivoa i strukture kapitala (odnos bazičnog, dodatnog i raspoloživog kapitala).

Društvo koje obavlja poslove životnih i neživotnih osiguranja i reosiguranja trebalo bi da odvojeno planira kapital za poslove neposrednih životnih i neživotnih osiguranja i reosiguranja,

te je na osnovu propisa obavezno da iskazuje ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala odvojeno za poslove neposrednih životnih i neživotnih osiguranja i reosiguranja.

Projektovani kapital treba da obezbijedi:

- regulatorne zahtjeve,
- ciljnu adekvatnost kapitala,
- očuvanje stabilnosti poslovanja Društva,
- uvećanje učešća na tržištu i obezbjeđenje dugoročnog finansijskog rasta,
- sprečavanje razvoja događaja koji mogu da ugroze solventnost Društva.

Uzimajući u obzir prethodno navedeno Društvo će projektovati kapital za naredni period od 3 do 5 godina odvojeno za:

- poslove neživotnih osiguranja,
- poslove životnih osiguranja i
- poslove reosiguranja.

Planiranje i procjena adekvatnosti kapitala se vrši tako da obuhvati sve tekuće i očekivane promjene, kako u poslovanju Društva, tako i u makroekonomskom i neposrednom tržišnom okruženju, sa različitim scenarijima. Analiza scenarija podrazumijeva analizu usmjerenu na procjenu promjena više faktora koji mogu uticati na potrebe za kapitalom.

U projekciju kapitala treba da budu uključene sve pojedinačne stavke iz obrazaca: K-NŽ, K-Ž i K-R.

6. Primjena

Agencija, kao organ nadzora, neće kontrolisati Društvo u smislu primjene ove smjernice, ali očekuje da njena primjena doprinese poboljšanju rada, kako bi se na taj način spriječilo preduzimanje mjera nadzora. Direktor i uprava Društva u postupku nadzora treba da objasne razloge odstupanja od ovih smjernica.

Dostavljeno:

- svim društvima za osiguranje,
- a/a